

Handläggare
Sigita Jogminaite
Telefon: 08-50825194

Till
Socialnämnden
2024-09-24

Kajsa Heinberg
Telefon: 08-50825380

Remiss av Motion om att dömda till samhällstjänst genom Frivården ska göra rätt för sig

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/513

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat en motion från Dennis Wedin (M). I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar att:

- Stockholms stad uppdrar Kommunstyrelsen att ta fram en strategi för stadens samordning med frivården om arbetsplatser för samhällstjänst, samt att inrätta en samordningsfunktion med uppdrag att utveckla samverkan mellan staden och frivården.
- Stockholms stad uppdrar trafiknämnden och servicenämnden att där det är möjligt och säkert ordna arbetsplatser dagliga för frivårdens klienter. Prioriterade arbetsplatser bör vara inom park- och naturskötsel, gatuhållning samt klottersanering.

Förvaltningen är enig i att det skulle kunna finnas lämpliga uppgifter inom stadens verksamheter som skulle kunna passa för samhällstjänst men menar att andra remissinstanser så som exempelvis arbetsmarknadsförvaltningen har bättre förutsättningar att ta ställning i ärendet och då även i frågor om konkurrensrisk med övriga arbetsmarknadsåtgärder som bedrivs i Stockholms stad.

Förvaltningen har ett pågående samverkansarbete med Kriminalvården med ett brottsförebyggande uppdrag, där avdelningen för strategi och utveckling har en samordnande roll.

Förvaltningen har slutligen även ett pågående arbete med en projektorganisation som leder omställningen till en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47), där en utvidgning av det brottsförebyggande arbetet föreslås, varför förvaltningen inte ser

behov av att inrätta separata samordningsfunktioner vid sidan av pågående omställningsarbete.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat en motion från Dennis Wedin (M) om att dömda till samhällstjänst genom frivården ska göra rätt för sig. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, servicenämnden, trafiknämnden, Kriminalvården och KRIS. Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 1 oktober 2024.

Ärendet

I motionen framför motionären att det år 2023 dömdes cirka 350 personer i Stockholms stad till samhällstjänst, men att staden trots detta inte tagit emot några samhällstjänstarbetare de senaste tre åren och inte bidragit tillräckligt under lång tid.

Motionären menar att denna brist är särskilt påtaglig då frivården står inför allt större utmaningar med att hitta och rekrytera aktörer som kan erbjuda deras klienter meningsfulla arbetsuppgifter. Detta problem är inte unikt för Stockholm, på flera olika håll i landet pekar man på avsaknad av platser för de som blir dömda till samhällstjänst.

I motionen lyfts att Brottsförebyggande rådet varnar för att både offentliga och privata aktörer har svårigheter att erbjuda arbetsplatser som inte bara bidrar till samhället utan också uppfyller de regler och kriterier som Kriminalvården ställer. Samtidigt står Stockholms stad inför en annan utmaning: att förbättra arbetet på serviceområden inom gatuhållning, park- och naturskötsel samt klottersanering. Motionären menar att det exempelvis vore en stor tillgång med människor som manuellt kan hjälpa till med skräpplockning på platser som maskiner har svårt att nå.

Motionären menar vidare att för att möta dessa behov är det viktigt att erbjuda arbetsuppgifter som motsvarar verksamhetsbehoven. Områden som gatustädning, underhåll av gator och torg, snö- och grusröjning samt park- och naturskötsel lider av brist på arbetskraft, och här kan personer med samhällstjänstdomar göra betydande insatser samtidigt som staden får den arbetskraft den behöver för att upprätthålla en ren och trygg stadsmiljö.

I motionen framförs att motionären föreslår att fler förvaltningar ska öppna upp för att erbjuda platser till frivården, med särskild prioritering av platser kopplade till gatuhållning och park- och naturskötsel. För att genomföra detta behöver staden utveckla en strategi för att fördela platserna och bör överväga att inrätta en ny

eller utveckla en redan befintlig samordningsfunktion. En central funktion för att samordna och kartlägga lämpliga arbetsplatser inom stadens verksamheter är enligt motionären avgörande.

Motionären anser att genom att implementera detta förslag och öppna upp för fler arbetsplatser inom olika förvaltningar, skapa en central funktion för samordning samt erbjuda arbetsuppgifter som motsvarar verksamhetsbehoven, kan Stockholms stad bidra till frivårdens utmaningar för samhällstjänstdömda, möta kompetensförsörjningsbehoven samt bidra till att de stockholmare som en gång agera mot samhällsintresset är med och försonar sina brott till sitt samhälle.

Med anledning av ovan anförda föreslås att kommunfullmäktige beslutar att:

- Stockholms stad uppdrar Kommunstyrelsen att ta fram en strategi för stadens samordning med frivården om arbetsplatser för samhällstjänst, samt att inrätta en samordningsfunktion med uppdrag att utveckla samverkan mellan staden och frivården.
- Stockholms stad uppdrar trafiknämnden och servicenämnden att där det är möjligt och säkert ordna arbetsplatser dagliga för frivårdens klienter. Prioriterade arbetsplatser bör vara inom park- och naturskötsel, gatuhållning samt klottersanering.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 18 september 2024. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 19 september 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Samhällstjänst innebär att den som dömts för ett brott ska utföra praktiskt, oavlönat samhällsnyttigt arbete på sin fritid – istället för att sitta i fängelse. Arbetet kan vara i en ideell organisation, eller i offentlig verksamhet men inte i ett vinstdrivande företag. Arbetsuppgifterna kan handla om till exempel sortering eller att hjälpa till med trädgårdsskötsel eller städning. Frivården är den del av rättsväsendet som har ansvar för den praktiska delen med samhällstjänst på uppdrag av domstolen. Ansvaret omfattar att utfärda personutredningar, där lämplighetsbedömningar ingår, informera om samhällstjänst till klienter, finna lämpliga arbetsplatser och sköta kontakten med dessa samt att tillsammans med arbetsplatser och klienter göra upp fungerande scheman.

För att en person skall dömas till samhällstjänst behövs inte bara att domstolen finner personen skyldig, det behövs också en bedömning

av att personen är lämplig för att göra samhällstjänst och dessutom samtycker till det.¹

Det finns flera viktiga punkter att beakta när det gäller samhällstjänst. Framförallt när det gäller dess förhållande till ordinarie arbetsmarknadsåtgärder. För att undvika den snedvridna konkurrensen på arbetsmarknaden bör samhällstjänstuppgifterna inte ersätta arbete som annars skulle utföras av betald arbetskraft. Det kan vara skadligt för den ordinarie arbetsmarknaden på ett sätt som innebär att arbetsgivare väljer att inte anställa personal via reguljära anställningar. Samhällstjänst bör ses som ett komplement till ordinarie arbetsmarknad och arbetsuppgifterna för de dömda ska vara sådana som inte normalt skulle utföras av anställda på arbetsmarknaden.

Det är således avgörande att samhällstjänst utformas på ett sätt som bidrar till samhällsnyttan utan att påverka den ordinarie arbetsmarknaden negativt. Detta kan uppnås genom att hitta arbetsuppgifter som inte konkurrerar med betald arbetskraft. Detta skulle kunna vara arbete inom välgörenhetsorganisationer, miljövårdsprojekt eller andra former av samhällsnyttig verksamhet som inte kan finansieras genom vanliga arbetsmarknadsåtgärder.

Förvaltningen är enig i att det skulle kunna finnas lämpliga uppgifter inom stadens verksamheter som skulle kunna passa för samhällstjänst men menar att andra förvaltningar som exempelvis arbetsmarknadsförvaltningen har bättre förutsättningar att ta ställning i frågan och avgöra behovet. Arbetsmarknadsförvaltningen ansvarar för stadens arbetsmarknadsinsatser och har i frågan om samhällstjänst även möjlighet att beakta eventuella konkurrensrisker med övriga arbetsmarknadsåtgärder som bedrivs i Stockholms stad.

Av motionen föreslås en samordningsfunktion med uppdrag att utveckla samverkan mellan staden och frivården.

Socialförvaltningen har ett samordnande uppdrag och pågående samverkan med Kriminalvården gällande det förebyggande arbetet för att motverka återfall i brott.

En del av det arbetet är implementering av Insluss som samverkansmetod i samtliga stadsdelsnämnder och socialförvaltningen som intensifierats under 2024.² Det finns även aktuella överenskommelser mellan Stockholms stad och Kriminalvården gällande rutiner för handläggning av kontraktsvård och vårdvistelse. Till detta tillkommer samverkan kring sociala

¹ <https://www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/frivard/samhallstjanst/>

² För mer information om Insluss, se: <https://www.kriminalvarden.se/inslussning>

insatsgrupper (SIG), Trefas och ungdomsövervakning, för att nämna några.

Förvaltningen ser att Socialdepartementets promemoria *Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden*³ vars förslag kompletterar betänkandet *En hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag* (SOU 2020:47) behöver tas i beaktning innan staden eventuellt upprättar en specifik samordningsfunktion enkom för åtgärden samhällstjänst. Lagändringarna, som fokuserar på att bredda och konkretisera socialtjänstens ansvar i det brottsförebyggande arbetet, föreslås träda i kraft samtidigt som förslagen till ändringar i betänkandet träder i kraft, 1 juli 2025. Förvaltningen har här ett pågående arbete med en projektorganisation som leder omställningen till en ny socialtjänstlag varför förvaltningen inte ser behov av att inrätta separata samordningsfunktioner vid sidan av pågående omställningsarbete.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på motionen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Motion om att dömda till samhällstjänst genom Frivården ska göra rätt för sig.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-09-11
Maria Karlsson, Bitr. avdelningschef	2024-09-11